

135. SZÁM

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Írassál be egy jó esztendőre!

Ismét eltelt egy esztendő, újra közelednek a zsidó év legfontosabb napjai, a Nagyünnepek, melyeken a zsidó hagyomány szerint mindenki számot ad az elmúlt évről és eldől, mi is történik vele a következőben.

Szokásaink szerint idén is közösen ünnepelünk. Fontosnak tartjuk, hogy ezeken a napokon minden hittestvé-rünk eljöjjön a találkozás házába, a zsinagógába. Tudjuk, hogy sokan vannak olyanok, akik nem e hagyományok szellemében nőttek fel, nem értik őseink héber nyelvét, nem érdekk

lődnek a vallás iránt. Most mégis mindenkit arra kérünk, jöjjön el...

Oláh Jánossal, a budapesti Országos Rabbiképző- Zsidó Egyetem tanárával, aki harmadik alkalommal vezeti nálunk Rosh Hasanah és Jom Kippur ünnepét és Fináli Gábor rabbijelölttel, aki először érkezik városunkba, arra törekedtünk, hogy mindenki számára érthető és hasznos legyen minden, ami elhangzik az ünnepen az ünnepről.

(Folytatás a 2. oldalon)

Megtelik idén is a zsinagóga?!

Nagyünnepek a komáromi zsinagógában

Közreműködnek: Oláh János az Országos Rabbiképző- Zsidó Egyetem tanára és Fináli Gábor rabbijelölt

2007. szeptember 12. (szerda)
18:00

Erev Rosh Hasana – a zsidó újév kezdete, l'tentisztelet a zsinagógában. A Komáromi Zsidó Hitközség ünnepi vacsorán lát vendégül minden megjelentet a Wallenstein Zoltán teremben.

2007. szeptember 13. (csütörtök)
17:30
„Tanház a Menházban I.“ – közös tanulás az ünnep első délutánján
Téma: a zsidóság ünnepnapjai
Délutáni ima Rosh Hasana 1. napján
Sófárfújás, Taslich szertartás
A délutáni kiddus vendége Miriam

Neiger-Fleischmann festőművészsnő Jeruzsálemből. A Komáromban született alkotóval a Wallenstein Zoltán teremben beszélgetünk.

2007. szeptember 14. (péntek)
17:30
Délutáni Ima Rosh Hasana 2. napján
Sófárfújás
Kabalat Shabat – a szombat fogadása
Az esti ima után a Komáromi Zsidó Hitközség kidduson lát vendégül minden érdeklődőt.

2007. szeptember 15. (szombat)
10:00
„Tanház a Menházban II.“
Téma: Az imákról, a Tóráról, a hetiszakaszról és a háftárról
2007. szeptember 21. (péntek)

18:00
Kol nindré – A zsidó vallás legnagyobb ünnepének kezdetén a hagyományos Kol Nidré (minden fogadalom) és az esti ima hangzik el a zsinagágában a szombatfogadással egybekötve.

2007. szeptember 22. (szombat)
18:00
„Tanház a Menházban III.“
Téma: Jom Kippur
Délutáni ima Jom Kippur ünnepén
Mazkir – emlékezés az elhunytakra, Tóraolvasás
19:40
Havdala – az ünnep vége
Ezen a napon a zsinagóga 10:00-tól nyitva tart és várja az imádkozni kívánókat!

(Folytatás a 2. oldalon)

A HH szerkesztősége ezúton kíván BOLDOG ÚJ ÉVET minden Kedves Olvasónknak! Shana tova 5768!

Nagyünnepek a komáromi zsinagógában

(Folytatás az 1. oldalról)

A Nagyünnepek komáromi programjai a Joint pozsonyi képviselete és a Holland Zsidó Humanitárius Alap támogatásával jönnek létre!

A szervezésért köszönet illeti a Budapesti Zsidó Hitközség Szertartási Osztálya munkatársait Révné Lukács Ágnes és Szendyne Gárdos Mariannt. Külön köszönet a segítségért dr. Schőner Alfréd főrabbi úrnak, az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem rektorának.

Írassál be egy új esztendőre...

(Folytatás az 1. oldalról)

Ismét lesz „Tanház a Menházban”, ahol alapvető zsidósággal kapcsolatos ismeretekre tehet szert minden érdeklődő.

Zsinagógánk mindenki előtt nyitva áll az ünnepen, így nyugodtan hozza magával más vallású barátait, rokonait, ismerőseit is, akik érdeklődnek hagyományaink iránt.

A komáromi zsidó közösség jövője függ attól, kinyílnak-e még a Nagyünnepeken templomunk kapui.

A tradíció szerint így köszöntjük egymást „Sónó tajvó... – írassál be egy jó évre“.

Találkozzunk szeptember 12-én, szerdán este a Menházban!

Pasternák Antal, a KZSH elnöke

Szerkesztési közlemény

A Zsidó Kultúra Európai Napjáról a HH szeptemberi számában olvashatnak beszámolót!

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk, ahoz, hogy a komáromi zsidó közösség színvonalas programokat szervezhessen, újjáéledjen a vallási és a kulturális élet, felújíthassuk a MENHAZAT, megjelenheszen és eljusson Önhöz a HH, nem kevés anyagi forrás szükséges. Kérjük, hogy amenynyiben módjában áll, támogassa céljaink elérését. Adományait előre is köszönjük!

Cím:

Židovská náboženská obec v Komárne

Bankunk címe:

Slovenská sporitelňa a.s. Palatínova 33, 94501 Komárno

Koronaszámla:

SK 0609000000000026384962

Devizaszámla:

SK 5909000000000027668967

Támogassa ön is a KZSH-t, a HH-t és a Shalom klubot!

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), főszerkesztő – séfredaktor: Paszternák Tamás (tamás.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), munkatársak – spolupracovníci: Gál Juli (Budapest), Mgr. Piczek Ferenc, tördelőszerkesztő – grafická úprava: Saláth Richárd, olvasószervező – jazyková korektúra: Katarína Potoková (Nitra), Vadász Magda (Budapest), Kornfeldová Nelly (Dunaszerdahely), Paszternánké Kertész Zsuzsanna (Komárom), nyomtatás – tlač: Silvester s.r.o., a KZSH címe – címlap: ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. Regisztrációs szám: OÚ-OVVS/2003-5. ISSN 1337-091x. Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!

Faliújság

rövid hírek

★ A KZSH-t és a HH-t támogatták: Ági néni és Shmuel bácsi Navon (Bné Brak- Szarvas), dr. Thomas Gesztes (Izrael), Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség és anonimitásukat kérő adományozók Köszönjük!

★ A KZSH új számítógépet szerzett be a titkárság munkájának megkönnyítésére. Hamarosan a szélessávú Internet kapcsolat is kiépül a Menházban.

★ Pályázati támogatásokból számos új könyvvel gazdagodott a Spitzer Béla Kiskönyvár, amely várja az olvasókat!

★ Elkészült a Menház épületében a kémények felújítása, szeptemberben a folyosó előregedett elektromos hálózatának cseréjére kerül sor.

★ Augusztus végén a Bécsi Zsidó Múzeum elszállította a zsinagóból a Zsidó esküvő vándorkiállítást, amely szeptembertől Vácott látható.

★ Dávid Gur, a magyar cionista ifjúsági ellenállási mozgalom vezetője a KZSH-nak ajándékozta könyvét, melyet a mozgalom II. világháború alatti tevékenységéről írt. A művet a Spitzer Béla Kis könyvtárban helyeztük el.

Jubileum

A közelmúltban 85. születésnapját ünnepelte Budapesten olvasónk **Vadász (Krausz) Tibor**, akinek ezúton gratulálunk. További jó egészséget kívánunk Bis 120!

Zürichben élő olvasónk **Scheiner Péter** 60. életévért töltötte be. Péternek a komáromi kile minden tagja nevében gratulálunk! Bis 120!

STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!

Schöner Alfréd: „A MINDENSÉGET BETÖLTI AZ Ó DICSŐSÉGE...“ 2007/5768

„Sírnak, rínak a bárányok
Panaszkodnak a juhászok.“

Ez a magyar népzenei ihletettségű dallam a hagyomány szerint a nagykállói rabbi által újra megtalált egykoron elveszett szent melódia. Összefonódik az őszi ünnepek egyik liturgikus versével:

**ונאצ' ריבעט ורדע העור תרקבכ
ותבש תהת**

„Mint a pásztor, ki legelteti nyáját, átengedvén juhait botja alatt, úgy engedsz át minket és számlálász meg bennünket, és tartasz ítéletet minden elő felett.“ Nagyünnepeink óráján szerte a világon, minden földrészen összegyűlünk, mi, valláshoz kötődő hittestvérek, és közösen, együttesen fohászkodunk az Egek Urához, hogy bocsássa meg az Ellene és embertársaink ellen elkövetett bűneinket, és hisszük és reméljük, hogy megszólal a magasságokból: **דרבדך יתחלל**

Száláchti kidvárechá, azaz „megbocsátok nétek“, ahogy ígértem.

Elul havában járunk, amikor tanulással és tanítással készülünk a Fenességes Napokra. A gondolatok kavalkádjából ebben az esztendőben három - más-más történelmi korból való - Kol Nidréről szólok.

1. Az első ünnep 1944, a II. világháború talán legszörnyűbb esztendeje. Távol a hontól, munkaszolgálatba, majd Auschwitzba, a krematóriumok felé haladtak a vagonok. Egy viszonylag fiatalokból álló század eljut egészen a Don partjáig, és ott a mintegy kétszáz ember a csillagos ég felé néz és imádkozik. Van közöttük egy, aki gyönyörűen tudja a Kol Nidrét. Nem más ő, mint az érsekújvári főkántor fia. Miközben csapattársai a mélyben ássák a gödröt, a kántor a magasságok felé énekel Kol Nidré veeszoré, mindenható Istenünk nézz le reánk! mindenki meghalt, aki akkor ott volt a Don kanyarban azon a Kol Nidrén, egyetlen ember maradt csak meg, a hírmondó, aki azóta is emlékezik, s aki itt van közöttünk. Ó hallotta, ahogy imádkoztak, azon a helyen, akkor. Hitte, hogy lesz holnap, holnapután, s tálán felmerült valahol legbelül, hogy év-

tizedek múlva is lesz, aki emlékezik azokra, akik ottmaradtak, akik csendben hallgatták az érsekújvári kántor fiának imáját a puskaporos levegőben. Akkor még nem tudta sem ő, sem a többiek, hogy hat millióan nem jönnek haza, hatszázezer magyarországi zsidó nem tér vissza. Akkor még talán nem volt nyilas hatalomátvétel, akkor még talán nem voltak Árpád-sávos zászlók, amelyek ma is ijesztenek? Igyekeznek megfélemlíteni, de mi hatvan év távlatából már nem félünk. A magasságok felé, Isten felé nézünk, és azt mondjuk: Kol Nidré veeszoré, azoknak az emlékére, aikik nem jöttek vissza a Don folyótól. Az ó emlékükre is összejövünk minden esztendőben, és e csendes fohással érettük is imádkozunk.

2. Az első Kol Nidré-Jom Kipur apáink története, a második már a saját generációmé. Az időpont 1973. Gyönyörű évnek tűnt. Álomszép volt az ősz, tele fényivel, napsugárral, és akkor ott a Tisza partján a fiatal szegedi rabbi, aki most itt megőszülve írja e sorokat, imádkozott az Örökkévalóhoz és elmondta a Kol Nidré imát azzal, hogy talán Jom Kipurkor meghallgattatik az imádság, és békénk lesz nekünk is és a glóbusz minden egyes zsidójának. A világon mindenütt nyugalomért, csendért, békéért fohászkodtunk, azokért a fogalmakért, melyek számunkra a legdrágábbak. S nem kellett hozzá tizenkét óra, hogy a Lów által megállmodott és a Baumhorn Lipót által megépített gyönyörű zsinagóga tele legyen zsivajjal. Zsongott a templom. A rabbi a Lővök szószékén állt és nem értett semmit. Nem tudta mi ez a zaj Jom Kipurkor, amikor áhítattal, csendben imádkozunk. Majd a samesz bácsi halkan a fülébe súgott egy mondatot, amit nem akart elhinni. Egyiptom megtámadta Izraelt. Elfoglalták a "Bár Lév" vonalat, s úgy néz ki, hogy Izrael elvész. Így gondolta a samesz bácsi. Joga volt ezt hinni, ő ugyanis megjárta Auschwitzot, majd az '50-es években ki is telepítették. Szinte felfogni nem lehetett. Kitört a háború. A Jom Kipur-i háború.

Gyengülő, dadogó szavakkal mondta az imádságot: „Uram! Mentsd meg népünket, mentsd meg Izraelt!“

S imádkoztunk valamennyien a Biblia nyelvén: héberül, nem mindig értve a betűk üzenetét, de átérezve annak lényegét. Majd este, az ünnep kimenetele után kinyitva a rádiót hallottuk, hogy Izrael szerte Jom Kipurkor megfújták a sófárt. Pedig Jom Kipurkor nem szoktak sófárt fújni. Vallásosok és vallástanok kijöttek a templomokból, és mentek, hogy védjék az országot. Több mint háromezer zsidó fiatalember esett el. Több mint háromezer ember, több mint háromezer lélek, több mint háromezer álom, háromezer család, és vajon hány meg nem született gyermek?

De Izraelt nem lehetett elpusztítani. Megvédte önmagát. Izrael él, Ám Jiszráél Cháj!

3. A „harmadik“ Jom Kipurt a nosztalgia ihlette. Megkérdezhetném, mit jelent a Kol Nidré?

Emlékeztek?

Otthon, családi körben, amikor még mindenki együtt volt, még érintetlen volt a család, nem szólt bele a történelem, nem szólt bele a politika. Alig férünk el az asztalnál. Most hányan ültök a bőj előtt az asztalnál? Családjaink szerte a világban és - hala Istennek - családjaink itt. És a távolság ilyenkor mégis fájdalmas, még ha lélekben, érzelmeinkben együtt is vagyunk. Fogjuk egymás kezét a szó szimbolikus értelmében. Azokét, aikik velünk lehetnének és azokét is, aikiket már elszólított az isteni akarat. Ilyenkor, Kol Nidré estéjén, mindannyian együtt vagyunk.

Egy kép rajzolódik ki előttem. Egy festmény. A XIX. század utolsó harmadában, Lengyelországban élt egy nagyon tehetséges festő. Nem nagyon ismerik nevét, bár a modernkori művészet egyik kiemelkedő alkotója. A Tel-Aviv-i múzeumba lépve, az aulától nem messze látható az ó monументális 4x2 méteres Jom Kipur a zsinagógában című olajfestménye.

(Folytatás a következő oldalon)

„A mindeniséget betölti...“

(Folytatás az előző oldalról)

A festmény alkotója Morris Gottlieb. Nem volt harminc éves, mikor meghalt. Lefestette azt a kis lengyel falucskát, s benne azt a stibele-t, ahonnan származott. Nők és férfiak, barázdált arcú öregek, csintalan kisgyermekek. Lent férfiak és fent nők. mindenütt áhítat, s az arcokon megrendültések. Középen magas korú, nagyszakállú aggastyán, a rabbi, ahogyan Gottlieb ábrázolja, aki a kezével, szinte szavakkal nem érzékelhető öleléssel szorítja magához a Tórat, a mi legszentebb könyvünket, amelyben hitünk, Istenbe vetett alázunk, szeretetünk foglaltatik. Valamint az a szerénység, az a jóság, amellyel minden zsidó és nem zsidó embernek rendelkeznie kellene. S az empátia, a megértés képessége, a kimondott szó felelőssége.

Mert a szó életet adhat, erőt adhat, de a szó gyűlölhetet és pánikot is keltet, szidhat, lázíthat, félelmet okozhat. Mi, zsidó emberek, rabbik és civilek, kohaniták, leviták és izraeliták évezredek óta szorosan „fogjuk“ a Tórat, hitünk forrását, bizonyítva önmagunknak és a külvilágunknak, hogy a Tóra és Izrael elválaszthatatlan. A hit és a zsidóság összeforr, egységet alkot, egyik a másiknak a feltétele. A hit a mi jövőnk. Őseink hite a jövő reménysége. Erre neveljük gyermekeinket, unokáinkat, a gondjainkra bízottakat, így formáljuk embertársainkat. Hogy legyen bennük felelősség, s ne legyen felelem az emberi lelkeken, hogy szeretet, nyugalom, megbékélés, alázat, egy szóval hit legyen a sokat szenevédett ember osztályrésze. Ros Hásánakor, Jom Kipurkor és az év összes többi napján.

Amint a pásztor vigyázza nyáját, a Jóteremtő is számon tartja gyermekeinek sorsát. Amikor felcsendül a magyarországi zsidó folklór gyönyörű, különleges mélységgel hozzáink szóló éneke, a Sírnak, rínak a bárányok dallamával, tudjuk, hogy a szó kevés, tettre sarkall a zsidó optimizmus.

Persze marad az ima és a fohászok zenéje...

Néhány hétenként, 80 esztendővel ezelőtt avatták rabbivá a budai zsidóság egyik legműveltebb rabbiját. A Fenséges Napok liturgiájából ő fordította le a költői mondatokat, amelyekkel kívánok egészszégen, békében és nyugalomban eltöltendő új zsinagóga-

évet a magyarországi zsidóságnak, Erec Jiszráénak, minden hittestvérünknek és embertásunknak szerte e honban és a nagyvilágon!

„Az ember porból lesz és visszatér a porba, addig is küzdve küzd, küzd léteért! Hasonlatos ő a törékeny cserépehez, az elhulló virághoz, az elaszó levélhez, a túnő árnyékhoz. A futó porszemhez, a röppenő álomhoz. De Te, Uram, örökké vagy, örökké élő, maradandó Isten. Határtalan és végletes, mérhetetlen és fel nem fogható, titokzatos és örök Úr! Dicsőség Nevednek,

Isten! Neved dicsőségéből mi műlő nevünkre hull sugár.

Ted meg Szent Nevedért, irgalmas neved szentségét hullasd azokra, aikik szent szeráfi ajkak kardalával, mint a mennyben, itt a földön is hirdetik folyvást az időkön át:

לכ אלם תואבצ' ה שודך שודך
ודובכ' זראח

SZENT, SZENT, SZENT, ADONÁJ CEVÁOTH, A SEREGEK URA, A MINDENSEGET BETÖLTI AZ Ő DISCSÓSÉGE.“

ÁMEN! ÁMEN!

Kehila és Kehila Haver díjasok

A Zsidó Kultúra Európai Napján Kehila – a közösségért díjban részesültek:

Vadász Magda – A Hitközségi Híradó szlovák nyelvű oldalainak többéves önkéntesként végzett fordítói munkája elismeréseként.

Dr. Novák Tamás – A régió Holokauszt oktatásában és az események kutatásában végzett munkája elismeréseként.

Sándor Tamás – A tatabányai Szenes Hanna Magyar-Izraeli Baráti társaság elnöke, a megyében a zsidó kultúra és hagyományok, illetve Izraelkel kapcsolatos ismeretterjesztés területén végzett munkája elismeréseként.

Messinger Tibor – az Érsekújvári Zsidó Hitközség előimádkozója, a helyi közösség vallási hagyományainak ápolásáért, továbbviteléért.

Kehila - haver díjban részesültek:
Andruskó Imre – A komáromi Selye János Gimnázium igazgatója, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa parlamenti képviselője a Holokauszt oktatás bevezetéséért, az iskola egykor zsidó diákjai emlékének megőrzése terén végzett munkája elismeréseként.

Tóth Tibor – Az ipolysági gimnázium tanára, a Holokauszt oktatás terén alkalmazott nemzetközi módszerek meghonosításáért, kutató és oktató munkájáért.

אגודת אמנים החרטומים והליטוגרפיה הונגרית
ART UNION OF HUNGARIAN ENGRAVERS AND LITHOGRAPHERS

MAGYAR RÉZKARCOLÓ ÉS LITOGRÁFUS MŰVÉSZER EGYESÜLETÉ
ART UNION OF HUNGARIAN ENGRAVERS AND LITHOGRAPHERS

הננו מתקבדים להזיכם לעתורכה של האמנית

Tiszteettel meghívjuk Önt és barátait

מרימן ניגר פליישמן

MIRIAM NEIGER – FLEISCHMANN

/ Izrael /

képzőművész

בשם:

„Jeruzsálem belső tájképei”

című kiállítására

Megnyitja Szepes Hédi

művészettörténész

ת躼רמְעָקְדִּים:

Puszta Antal

gitárművész

תְּבוּנָה:

Időpontja

הפתיחה: 18:00 ל-ספטמבר 2007 (יום חמישי) בשעה 20:

2007. szeptember. 20. (csütörtök) 18 óra

גילוי: 4 לאוקטובר

Megtekinthető: október 4.-ig

התערוכה פתיחה: ל' ים בין השעות: 12:00 עד 18:00

Nyitva: minden nap 12-18 között

בגלארי
IX
1092 Budapest
47.
רחוב רדי

Helyszíne
Galéria IX
1092 Budapest
Ráday u. 47.

MRLME
1092 Budapest, Ráday u. 31/K
T: 456-0535 F: 456-0537
E: grafikai@t-online.hu
W: www.rezkarc.hu

Macesz Maci és Sófár Süni kalandjai avagy az ifjúság oldala

Szarvas 2007 „Folytatjuk...“

Lapunk megalakulása óta minden nyáron beszámoltunk a szarvasi Lauder - Joint Nemzetközi Zsidó Ifjúsági Táborban szerzett élményeinkről. Így teszünk hát 12. alkalommal is! A tábor idei témajának a címe "Folytatjuk..." volt. Az oktatási program célként tűzte ki a zsidó folytonosság okainak megvizsgálását és megértését. Feltette a kérdést, hogy hogyan maradhattunk fenn zsidóként, merre megyünk, hogyan tudunk továbbra is fennmaradni. A tizenkét nap alatt megbeszélük, hogy van-e célja a zsidó túlélésnek. A madrichok (ifjúsági vezetők) által tartott foglalkozások segítették a táborozókat abban, hogy megtalálják magukat a zsidó kontinuumban. A peulák ráébresztették a gyerekeket arra, hogy mi is a szerepük és felelősségeik zsidóként a világban, illetve a zsidó közösséggel iránt.

A vasárnapi bevezetés után a zsidó történelemben kalandoztunk egy nap alatt, képet adva múltunk nagy pillanatairól. A hit kérdését a Haszkalá (zsidó felvilágosodás) és a hellenizmus időszakának segítségével boncolgattuk. Megnéztük, hogy is állt a zsidó ember a vallási és a világi kérdésekkel a spanyol inkvizíció és a kommunizmus korszakában. A csütörtöki nap a Földé volt. Olyan kérdésekkel foglalkoztunk, mint például: Hogyan tudtak a zsidók 2000 évig fennmaradni saját földjük nélkül? Mit jelent egy nép tagjának lenni úgy, hogy nincs saját országod, más-más nyelven beszélsz? A péntek a Shabatra való felkészüléssel telt, kalácsot fontuk, dalokat tanultunk. Kora este a szobaellenőrzés után a tábori tradícióknak megfelelően mindenki léggömbökre írhatta kívánságait, melyet közösen engedtünk fel a Mifkád-téren. Nagy élmény volt, hogy a második turnus Kabbalat Shabbatját hosszú idő után újra Verő Tamás budai rabbi vezette. Szombaton jutott idő a pihenésre, sétára, majd este a Körös-parton a Havidala keretében vettünk búcsút az ünneptől. Vasárnapra felépült a táborban a tel-avivi Bet Hatfucot Diaszpóra Múzeum mása, melyet minden táborozó meglátogatott. Ezen a napon a külföldi csoportok kirándulni mentek, a magyarországiakat pedig szüleik látogatták meg a délután folyamán. Történelmi pillanatoknak is tanú lehetünk, a II. turnus szülők napjával egybekötve került sor Szarvason a tábor hét új háztömbjének és két közösségi foglalkoztató épületének avatására. A 700-as házak közelében felállított színpadon Friedman Szása táborvezető köszöntötte a megjelenteket, majd dr. Bán György, a Lauder Alapítvány vezetője idézte fel az egykori kemping területén végzett eddigi beruházásokat, a medence, a Kupola, Bet David építését és az ebédlő és konyha felújítását. Az, ami Szarvason történik túlszárnyal mindenazon, amit az 1990-es években elképzeltek a tábor alapítói. Az elmúlt 17 évben több mint 35 000 zsidó fiatal fordult meg a táborban. Az új házak a jövőt szolgálják majd. Dr. Babák Mihály, Szarvas város polgármestere párhuzamot vont a napokban zajló Szarvas város újratelepítésének évfordulója és a Lauder tábor ünnepe között. Arra kérte a vendégeket és a táborozókat, hogy vigyék hírét a 18 000-es kisvárosnak a nagyvilágban. Jorge Diener, a Joint magyarországi irodájának vezetője köszönetet mondott mindeneknek, akinek fontos része volt az új házak felépítésében, és az anyagiak meghozatalában. Fritz Zsuzsa (Frici), a tábor

Az oldal a Jewish Child's day támogatásával jött létre!

programigazgatója, a www.szarvasifahazak.com oldalról vett idézetekkel kezdté megható beszédét, a régi faházakra emlékezett. Utalt a folytonosságra, és az idei táborról kapcsolatban a FOLYTATÁSra... A beszédek után Smuel Navon, a tábor kósersági felügyelője és Verő Tamás, budai rabbi helyezték fel ünnepélyesen a mezúzét a 700-as házakra. A délután a hagyományos szülőnapi programmal folytatódott a Kupolában. A hétfői nap a nemzetiség kérdését feszítette. Lehetséges-e zsidónak lenni és egy nemzet tagjának egyben? Ha egy zsidó számára a zsidóság nemzetiség, ez mit jelent? Hogyan tudtunk fennmaradni a nagy nemzetállamok kebelében is úgy, hogy egyenlő jogokat kaptunk, s már nem kellett különböznünk? Hogyan határoztuk meg magunkat mindenek után? Kedden a létkérdések kerültek fókusza, megvizsgáltuk az antiszemizmus első megnyilvánulásait és különböző formáit: a vérvádakat, pogromokat, antcionizmust... A szerda a zsidó közösségeké volt, csütörtökön pedig összegeztük a táborban tanultakat.

Szarvas folyamatosan változik, új épületek, oktatási módszerek jelennek meg évről évre, de a hangulat az elmúlt 17 év során szerencsére nem sokat változott. Mint minden évben, idén is ugyanúgy fejezhetjük be a tábori élményeinkről szóló cikket: **JÖVŐRE SZARVASON!**

PA

Szarvas régen...

... és ma

Esküvő Pesten

Önkéntesünk **Spitzer Brigitta** (számos programunkon volt segítőnk Komáromban és más városokban is) és **Pados Balázs** esküvőjére 2007. augusztus 28-án került sor Budapesten a Nagyfuvaros utcai zsinagógában. A szertartást Darvas István rabbi és Zucker Immánuel kántor vezették. Az ifjú párnak gratulálunk! Mazl Tov!

A zsidó otthon – a család oldala

Nagymegyertől Givatayimig – 19. rész

Ilosvai út

Az Ilosvai úti háchtsárán összegyűjtöttük a mozgalom felől tagjait, akik a háború után is velünk akarták folytatni útjukat, azaz alijázni (kivándorolni Palesztinába) akartak. Aki tudott valakiről a városban a régi tagtársaink közül, igyekezett felkeresni (más lehetőség, posta, telefon, stb. persze, még nem működött), tudomására hozni a Háchtsárá (mi csak „Plugá“-nak hívtuk) létrejöttét és meghívni, hogy csatlakozzék hozzáink.

Egy alkalommal, útban az árvaház felé, találkoztam az utcán Chajával. A Wekerle utcai látogatása óta nem hallottam róla. Elmondtam neki, mit csináltunk az Ilosvai úton és meghívtam, hogy mint mozgalmi múltú személy, az ő helye is közöttünk van. Így adódott, hogy néhány nap múlva ő is ki költözött az Ilosvai útra.

Voltunk ott egynéhányan akiknek technikai képzettsége volt, és elhatároztuk, hogy a mi jövendő kibucunk Palesztinában nem mezőgazdasági jellegű, hanem ipari irányzatú lesz.

Ezen az alapon, a Plugánakatert a visz „Matechet“-nek (Fém) neveztük el. Kibéreltünk egy felszerelt műhelyt a közelben és elkezdtük kiképezni embereinket a szakma abc-jére. Villany még nem volt és a központi „transzmisszió“ tengelyt (ami az összes gépet hajtotta) néhányan ember-erővel hajtották. Ez, persze, sok viadalmi élménnyel járt, és sok tréfára adott alkalmat.

Esténként előadásokat szerveztünk, különböző témaikról. Volt közöttünk, aki tudott oroszul és nyelvkurzust vezetett ezen a téren. Akkoriban, az orosz katonák „belátogattak“ házakba és fontos volt, hogy valamennyire, tudunk velük értekezni. Voltak esték, mikor csak énekeltünk és „hóráztunk“ (palesztinai

körtánc). A lékgör kellemes, baráti és meghitt volt.

Volt két lány, a mozgalom tagjai, akik még 1944 nyarán, mint tbc gyanúsak, bejutottak az Új Szent János kórházba és ott vészelték át a Holokauszt sötét korszakát. Őket is be akartuk szervezni a mi Matechet-ünkbe, amennyiben egészségi állapotuk azt megengedi. Az én megbízatásom volt meglátogatni őket Budapestben, és meghívni hozzáink, Zuglóba. A városi közlekedés még mindig nem működött és ezt a csekély kirándulást gyalog kellett megtennem. A Dunán „átkelni“ szintén nem volt egyszerű, mert a visszavonulónémet hadsereg a Duna összes hídját felrobbantotta. A Margit híd környékén, magán-szolgáltatás keretében nagy csónakok szállították az átkelőket a két part között. Fizetni csak természetes árucikkekkel, főleg élelmiszerrel lehetett,

mert a pengő teljesen értékelen volt. Egy néhány konzervdoboztal fizettem, ami „kurrens“ csereeszköznek számított. Az úton megtanultam, milyen végteren hosszú az Olasz Fasor, Budakeszire és mégis van vége. Rényi Mirjam és Grosszmann Noémi nagyon megörültek a látogatásnak. Mindketten jól néztek ki, nem látszott rajtuk betegség nyoma. Persze, örö mest jönnek a Plugára és biztosak benne, hogy az orvosaiak beleegyeznek. Megbeszélük, hogy mikor jövök értük. Ők kézben várnak.

A megbeszélt napon, már kora reggel ott voltam a Duna parton és további konzervek ellenében átvittek a budai partra. Ott nagy csódület volt. minden partraszállt orosz katonák beállítottak a tömegbe és rövid idő múlva mindenkit betereltek egy üres üzlethelyiségebbe, „rabotá“, munka, kiáltással. Onnan egy nagy fatelepre vezettek bennünket, ahol óriási gerendákat kellett, egyik

helyről a másikra cipelni. „Beavatottak“ tudni véltek, hogy az anyagot az ideiglenes „Margitka“ hídroz készítik. A cél, kétésekével nemes volt és rendkívüli fontossággal bírt, de nemek nagyon sürgős volt a dolgom. Egy óvatlan pillanatban a kijáratra rohantam. Az utcán cikakkoztam, hogy elkerüljem a géppisztoly golyókat, amiket az őr utánam küldött. Szerencsére, kiismertem magamat Budán és jó irányba futottam. Megkésve, bár, de eljutottam a szanatóriumba, ahol a lányok már aggódva várak. El is indultunk a hosszú útra. Két kezemben egy-egy nagy bőrönddel, eljutottunk a Dunához, valahol a Lánchíd és az Erzsébet-híd roncsai közötti parton. Nem mertem ismét megkockáztatni a csónakot, nehogy, a lányokkal és szerény holmijukkal együtt, az oroszok kezébe kerüljünk. A parton evezős klubok romjai sorakoztak. Kerestem egy ép csónakot, ami nem volt szétfeléve, sem kilyukasztva a légitámadások nyomán. Két megfelelő evezőt is találtam. A csónakot levittem a vízre, majd elhelyeztem a bőröndököt és két utasomat, nekiláttam az első, nagy evezős kalandomnak. Még emlékeztem a fizika leckéből, hogy folyóvízben, egy bizonyos szögben, az ár ellen kell evezni a hozzá, hogy az „eredendő“ irány, többé-kevésbé a szemben lévő parthoz vezessen. Ez a kísérlet sikeresen igazolta a fizikai tézis gyakorlati érvényességét. Onnan „csak“ Zuglóba kellett elgyalogolni a két, egyre súlyosabb, bőrönddel és két, egyre fáradtabb útitárral. Magamat sem éreztem már formában valamilyen olimpiai futóversenyre. „Otthon“, melegen üdvözölték a két rég nem látott „chávéránkat“, barátnőket.

Mindenki meg volt a beszétsába. Chaját otthonunk háziasszonjává neveztük ki, miután felismertük rendszerető

és felelősségteljes pontosságát. Egy éjszaka kétsgébeesett zokogására ébredtem. A fagytól megrepedt csövekben felolvadt a víz és nagy erővel ömlött mindenfelé. Persze, segítségére siettem. Megkerestem a főcsapot, amit csak nagyon nehezen, de sikerült elzárni. Azután megtanítottam a csinos „háziasszonyt“, hogyan kell a padlóröngyot használni. Így szárítottuk fel, együtt, az Özonvizet.

Egy márciusi estén, miután befejeződött a tervezett program, ajánlottam, hogy menjünk ki egy esti sétára. Akinek kedve van, csatlakozzék. Chaja ki-jelentette, hogy ő is benne van. Bár a szoba távoli sarkában állt, elkaptam meleg, barna szeme villanását, amit az ember ritkán lát. Kimentünk hát, kettesben, a kellemes, csillagos, holdvilágos, márciusi estébe. A körülmények nagyon romantikusnak hangzanak, de nekünk, tulajdonképpen ez volt az első beszélgetésünk, ismerkedésünk. Meséltünk egymásnak magunkról, családjainkról és az ezzel járó fájdalomról az elveszettek miatt és az aggodalomról azok soráért, akikről nem tudtunk. Nem volt hír testvéreinkről, akik a híres vonattal elutaztak. Chajának az édesapja a halálmenetben volt, bátyja, mint munkaszolgálatos - Ukrainában volt, nővére, férjével és kis, kétéves lánykájával, Munkácsról lett deportálva. Volt, ki-ért aggódni. Ő maradt egyedül édesanyjával, aki bíztatta, hogy csatlakozzék az alijázni készülő fiatalokhoz, hogy velük ő is kijusson Palesztinába. Megkért, hogy szeretne héberül tanulni, amit örö mest megírtem. Visszajövet, azzal váltunk el, hogy ezt a beszélgetést folytatni fogjuk.

Ez a séta és a meghitt beszélgetés nagyon komoly benyomást tett rám. Sok közös vonást találtunk egymásnál.

(Folytatás a 8. oldalon)

Kile Kaleidoszkóp

Vezetőségi ülés

A KZSH vezetősége 2007. augusztus 12-én, vasárnap tartotta soros ülését. **Pasternák Antal** elnök beszámolt a Menházban elvégzett felújításokról és a várható munkákról. **Kollár Zoltán** vezetőségi tag az Eötvös u. 9. házzal és a temetővel kapcsolatos ügyeket ismertette. A befolyó bérleti díjakból a hitközség folyamatosan korszerűsíti mindhárom ingatlanát, de további je-

lentős külső források bevonása is szükséges. Meghívottként **Paszternák Tamás** koordinátor ismertette a Zsidó Kultúra Európai Napja és a Nagyünnepek előkészületeit.

A vezetőség az elmúlt hónapok munkáját elemezve pozitívan értékelte **Haas Judit** irodavezető eddigi tevékenységét, amely jelenős segítség a KZSH napi ügyeinek intézése során.

Nyertes pályázatok

A Szlovák Köztársaság Kormánya Kárpótlási Tanács 2007-ben 300 000 Sk-val támogatta a temetői lakás felújítását, 20 000 Sk-val pedig a HH kiadásához járult hozzá.

A Csemadok a Szőlőföld Alap kere-

téből 100 000 Ft-t szavazott meg a „100 éves a komáromi ortodox zsinagóga“ programokra. Augusztusban és szeptemberben újabb pályázatokat nyújtunk be.

p

A temető ünnepi nyitva tartása

A temető nyitva tartása az őszi ünnepek idején az alábbiak szerint alakul:

2007. szeptember 12. (szerda) Erev Rosh Hasana	14:00-ig
2007. szeptember 13-14. (csütörtök-péntek) Rosh Hasana	zárva
2007. szeptember 15. (szombat)	zárva
2007. szeptember 21. (péntek) Erev Jom Kippur	14:00-ig
2007. szeptember 22. (szombat) Jom Kippur	zárva
2007. szeptember 26. (szerda) Erev Szukkor	14:00-ig
2007. szeptember 27-28. (csütörtök-péntek) Sukkot	zárva
2007. szeptember 29. (szombat)	zárva
2007. október 2. (kedd) Erev Szukkor	14:00-ig
2007. október 3-5. (szerda-péntek) Sukkot és Szimchat Tora	zárva
2007. október 6. (szombat)	zárva

A KZSH titkárságának ünnepi munkarendje

Haas Judit irodavezető hétfő 15:00-17:00-ig és csütörtökön 10:00-12:00-ig fogadja az ügyfeleket. Ettől eltérő időpontot előre egyeztetni szükséges a 7731-224-es telefonszámon.

Az alábbi csütörtöki napokon a fogadóórák elmaradnak:

- 2007. szeptember 13.
- 2007. szeptember 27.
- 2007. október 4.

A hétföli fogadóórák időpontja nem változik. A főünnepi napokon az iroda zárva tart.

Az Eötvös u. 9 hírei

- Az épület utolsó üres lakását augusztustól a komáromi Beke család vette bérbe, ezzel ismét teljessé vált a lakók sora. A lakást a KZSH piaci áron adta bérbe.
- Új szeméttároló edényeket szereztünk be a régi, rossz állapotúak helyett.
- Hamarosan megkezdődik a ház kéményeinek felújítása.

Ilosvai út

(Folytatás a 7. oldalról)

Chaja véleménye az emberekről és eseményekről, őszinte érdeklődése és kifinomult emberiessége valami rejtett húrt pengettek meg lelkemben. Családjáról nagy szeretettel beszélt és mesélte, hogy édesanyját nagyon nehéz szívvilag hagyta egyedül.

Közlekedett Peszach ünnepe és mi készültünk egy nagy Széder estére, megünnepleni a hagyományos Szabadság ünnepével, a mi, egyéni felszabadulásunkat. Összeültünk, Markovics Jákov (Pulacs), Füredi Ávri (Fávri), Rényi Mirjam és jómagam, összeállítani a programot és kiosztani a szerepeket. A „megnyitó szám“ Chaja szerepe lett, felolvasni Jechezkél (Ezékiél) próféta látomását, „A száraz csontok“-ról. A látomás folyamán rengeteg száraz, emberi csont, cso-dás módon, „izmokat és inakat növeszt“, majd bőrt ölt és, végül életre kel, mint szimbóluma a szétszórt zsidó nép feltámadásának. Csakhogy, Chaja édesanya egyedül volt otthon és, mint hívő zsidóasszony, a Szédert egyetlen, megmaradt lányával képzeltet tölteni. Útban voltunk Chajával a városba. Ő készült Anyukáját meglátogatni. Meglepetésünkre, az úton Róth néni jött velünk szembe, útban volt hozzáink. Chaja bemutatott és én hamarosan a „nyugtalanító“ kérdésre tértünk. Meséltem a nagy Széderről, amire készülünk és Chaja fontos szerepéről. Ő mesélt a család tragédiájáról és a különös szeretetről, ami őt drága Ilonkájához (Chaja magyar neve) köti. Megígérte, hogy majd otthon megbeszélük a kérdést. Másnap Chaja igenlő válasszal jött vissza. Egy unokaöccse és egy unokatestvére lesz a ház vendége és a Mama nem lesz egyedül, csak hogy Chaja a barátaival ünnepelhessen! A Széder est nagy siker volt, mindenki megállta a helyét és, persze, Chaja szavalása sokban hozzájárult a sikerhez. Jelen voltak a mozgalom és az Ellenállás összes vezetői.

A kapcsolat közöttünk tovább fonódott és, április 3-án, a 23. születésnapomra, felejthetetlen ajándékot kaptam Chajától, az első csókot. Úgy éreztük és elhatároztuk, hogy ez egy életre szól.

A közeljövő napokban meglátogattam Róth nénit, hogy megkapjam beleegyezését, azaz, hogy „megkérjem“ lánya kezét, az illem szerint. A boldog anya, aki sejtette, mi járatban vagyok, melegen, egy jó vacsorával fogadott. Vacsora után Chaja tapintatosan magunkra hagyott.

Weisz Jehosua, Izrael

Správy o cintoríne

V zmysle dohody medzi ŽNO v Komárne a ÚZŽNO v Bratislave sa časť cintorína stala majetkom ŽNO v Komárne, tento akt bol zaznamenaný aj na katastrálnom úrade.

ŽNO v Komárne prenajala dve menšie plochy na reklamné účely firme SSM Slovakia. Reklamné bilbordy nie sú nasmerované na cintorín, pretože nepôsobia rušivým dojmom. Príjem z prenájmu bude určený na údržbu cintorína.

Žiadame našich čitateľov, ktorí nezaplitali poplatok za ošetrovanie hrobov za rok 2007, aby čím skorej vyuvovali tento svoj dlh.

Z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva sme obdržali povolenie na prevádzku cintorína a zároveň úrad odsúhlasiel aj Prevádzkový poriadok.

Okná a dvere bytu správcu cintorína sú vložené, v stavebných prácach budeme pokračovať. Koncom augusta bola technická pochôdzka za prítomnosti predsedu Ing. Antona Pasternéka, člena vedenia Zoltána Kollára a stavebného inžiniera Alexandra Gála.

-v-

Hostia z Budapešti

Dňa 28. mája 2007 nás navštívili členovia ŽNO v Budapešti, z obvodu Bethlen tér. Asi tridsaťčlennú skupinu viedol hlavný rabín Róbert Deutsch a predsedu obce Tamás Kálmán. Hostí privítali bratia Paszternákovci a porozprávali im o histórii, súčasnosti aj budúcnosti obce. Potom si pozreli dokumentárny film Židia v Komárne a počas prehliadky mesta sa oboznámili s jeho pamäti-hodnotami týkajúcimi sa židovstva, ale aj zaujímavým Námestím Európy. Popoludní sa hostia z Budapešti stretli s členmi ŽNO v Komárne, kde sa vzájomne informovali a vymenili si skúsenosti.

Nasledovala popoludňajšia modlitba v synagóge. Veríme, že spolupráca bude pokračovať aj v budúcnosti. Naše brány sú otvorené pre všetkých záujemcov.

PA

**Milý priateľ našej obce
V i l i a m W i t t e n b e r g
nás opustil dňa 16.07.2007
po krátkej chorobe vo veku 89 rokov.**

Narodil sa v roku 1917 v Budapešti, vyrastal v Banskej Bystrici, neskôr žil v Bratislave. V roku 1968 emigroval do Kolina nad Rýnom. Počas druhej svestovej vojny bol prenasledovaný a nakoniec deportovaný do koncentračného tábora Sachsenhausen.

Počas svôjho života navštívil mnohé zaujímavé miesta sveta, Áziu, Európu, Blízky a ďaleký východ, Austráliu, USA a na týchto potulkách vytvoril prekrásne zábery, ktoré sme mali možnosť vidieť na fotografiach počas jeho výstavy v Komárne, v Podunajskej knižnici v roku 2004.

Spomíname na Viliama, bol stále veselý a vtipný muž, ktorého humor a optimizmus nám všetkým bude velmi chýbať.

Ing. Alicia Weissová

Cintorín bude otvorený počas sviatkov nasledovne:

12. septembra 2007 (streda) Erev Roš Hašana	do 14:00 hod.
13-14. septembra 2007 (štvrtok-piatok) Roš Hašana	zatvorený
12. septembra 2007 (sobota)	zatvorený
21. septembra 2007 (piatok) Erev Jom Kipur	do 14:00 hod.
22. septembra 2007 (sobota) Jom Kipur	zatvorený
26. septembra 2007 (streda) Erev Sukot	do 14:00 hod.
27-28. septembra 2007 (štvrtok - piatok) Sukot	zatvorený
29. septembra 2007 (sobota)	zatvorený
2. októbra 2007 (utorok) Erev	do 14:00 hod.
3-5. októbra 2007 (streda - piatok) Sukot a Simchat Tora	zatvorený
6. októbra 2007 (sobota)	zatvorený

Pracovné hodiny sekretariátu ŽNO cez Veľké sviatky:

Vedúca kancelárie Judit Haasová prijíma stránky v pondelok medzi 15:00-17:00 a vo štvrtok medzi 10:00-12:00. Prosím, aby ste iný termín odsúhlasieli na telefónnom čísle 7731-224.

Stránkové dni nebudú:

- 13. septembra 2007
- 27. septembra 2007
- 4. októbra 2007

Pondelňajšie stránkové dni sú bezo zmeny. Cez Veľké sviatky bude kancelária zatvorená.

Výstava vo Velkom Mederi

V Mestskom kultúrnom stredisku sa 22. júna 2007 pod názvom Farebný svet konala vernisáž výstavy výtvarných diel MUDr. Viery Feldmárovej, dunajskos-tredskej lekárky a aktívnej členky tamojšej ŽNO. Amatérská maliarka už niekoľko rokov stváraďuje život okolo seba a jej farebné obrazy sú veľmi pôsobivé. Na vernisáži sa okrem kultúrnej verejnosti a predstaviteľov mesta zúčastnili aj zástupcovia susedných ŽNO. Umelkyni touto cestou blahoželáme.

Veľké sviatky v synagóge v Komárne

(Pokračovanie zo strany 1.)

Programy Veľkých sviatkov sa uskutočnia s pomocou bratislavského zastupiteľstva JOINT-u a Holandského židovského humanitného fondu!

Za organizáciu ďakujem spolupracovníkom z rituálneho odboru ŽNO v Budapešti, pani Ágnes Révné Lukácsovej a pani Mariann Szendyné Gárdosovej. Osobitná vďaka patrí rektorovi Židovskej univerzity hlavnému rabínovi dr. Alfrédovi Schónerovi.

Úspešné projekty

Mesto Komárno podporilo sumou 10 000 Sk stretnutie mládeže Ledor Vador a sumou 5 000 Sk program ŽNO Komárno na návštevy starých súvercov. Slovenské zastúpenie JOINTU podporilo stretnutie mládeže 900 dolármí.

Rada vlády SR pre odškodnenie obetí Holocaustu podporovala v roku 2007 sumou 300.000,- Sk rekonštrukciu bytu správcu cintorína a 20.000,- Sk sme obdržali na vydávanie Spravodaja.

Csemadok z fondu „Szülőföld“ (Rodná zem) odhlasoval sumu 100.000,- HUF pre programy v rámci osláv „Komárňanská ortodoxná synagóga oslavuje sto ročnicu“. V auguste a v septembri sa prihlásime do ďalších konkurzov.

LEDOR VADOR

Víkend v Komárne – reportáž Balázsa Szverleho

Piatkové popoludnie sa v záhrade Menházu začalo za slnečného počasia a veľký stan bol znakom toho, že stretnutie sa začalo. Mladí sa pomaly schádzali, záhrada sa zaľudňovala. S priateľom sme si pozreli krátky film o živote náboženskej obce v Komárne. Prehovorili v ňom aj dva mladí autori, Tamás a András Paszternákovci, ktorí svojím elánom prebúdzajú židovský život v tomto meste a sú zárukou toho, že tu bude mať aj budúcnosť. Prichádzal šabat, ktorí sme privítali spolu s rabínom Totha Péter Yelom a kantorem Gáborom Várnaim.

Už pri večeri sme sa presvedčili, že to bude mimoriadny šabat. Roprúdili sa zaujímavé rozhovory, vzájomne sme sa zoznamovali. V sobotu ráno program pokračoval. Prostredníctvom Irmy Horváth sme sa zoznámili so svetom židovskej ženy. Dnes ju už nemožno stotožňovať s bývalou "jidiš mame". Počas rozhovoru sme si zahráli aj zvláštnu hru, v ktorej sme sa prostredníctvom stvorenia pozreli na úlohu ženy. Neskôr nám rabín rozprával o význame šabatu a o veciach, ktoré sú z tohto pohľadu zaujímavé. Bol tu aj priestor na kladenie a zodpovedanie mnohých otázok, ktoré nám neboli celkom jasné. Po obede nasledovala príjemná prechádzka do centra mesta a do zámku. Mali sme vynikajúcich sprievodcov, ktorí nám prezentovali veľa o minulosti a súčasnosti tohto mesta. Neskôr sme boli svedkami zaujímavej debaty s členmi ŽNO v Nových Zámkoch (s vedením predsedu Ing. Tomáša Langa) na tému vzťahu mladých ľudí a staršej generácie. Poukázalo sa na ľažkostí týkajúce sa židovského života v malých obci-

ach, ktoré spôsobil holokaust, ale aj neskoršie dejinné udalosti. Večer sa niesol v znamení plameňa z fakiel a spoločnosti húfu komárov. Zhrnuli sme množstvo informácií, ktoré sme počas dňa získali.

Nedeľa bola dňom spomínania. Zúčastnili sme sa na pietnej spomienke na obete holokaustu na tunajšom cintoríne, kde vystúpilo viacero prominentných hostí, pričom všetci zdôrazňovali potrebu boja proti antisemitizmu, ktorý v súčasnosti opäť dvíha hlavu v oboch našich krajinách. Po tryzne na cintoríne pokračoval program pri budove Menház, kde sme zapálili sviečky na počesť obetí. Potom sme si vymenili názory na podujatie, na ktorom sme sa zúčastnili. Ja som odchádzal so spúšťou zážitkov. Aj touto cestou sa chcem podčakovať obom organizátorom za fantastický víkend. Ale aj všetkým ostatným, ktorí urobili niečo preto, aby aj tí, ktorí žijú v malých komunitách, dostali veľký kus pocitu židovstava. Vo mne sa ešte viac posilnilo vedomie, že je to vynikajúci pocit byť Židom. A šťastne budem pokračovať v ceste, ktorú mi ukazujú moji predkovia.

Krátke správy

★ Našu ŽNO podporili: Navon Ági a Šmuel (Bné Brak - Szarvas), dr. Thomas Gesztes (Izrael), ŽNO Dunajská Streda, Ing. Wohlstein Alexander (Bratislava), Čerňanský Tamás (USA), Scheiner Péter (Zürich), Holczer Pavol (Izrael) a ďalší anonymní darcovia.

Ďakujeme!

★ Judita Haasová, vedúca kancelárie ŽNO v Komárne, začala navštievoať našich starších súvercov. Túto činnosť bude odteraz vykonávať priebežne.

★ L. Juhász Ilona, etnografska Ústavu pre výskum menšíň, sa na nás obrátila so žiadosťou, aby jej pracovisko mohlo urobiť kompletnej fotodokumentáciu židovského cintorína v Komárne. ŽNO v Komárne s radosťou vyhovelo tejto žiadosti. Ústav poskytne tento materiál aj pre potreby ŽNO.

★ Pre uľahčenie práce nášho sekretariátu sme získali nový počítač. Zanedlho vybudujeme v Menházi aj prípojku na internet.

★ Naša knižnica Bélu Spitzera sa rozšírila pomocou verejnej súťaže o nové knihy. Čakáme našich čitateľov!

★ V budove Menházu sme ukončili rekonštrukciu komínov a v priebehu mesiaca september vymeníme staré elektrické vedenie na chodbe.

★ Koncom augusta viedenské Židovské múzeum odviedlo zo synagógy putovnú výstavu Židovská svadba, od septembra bude výstava otvorená vo Vácole (Vác - MR).

★ Dávid Gur, bývalý predseda maďarskej mládežníckej cionistickej protifašistickej organizácie nám daroval svoju knížku, ktorá popisuje činnosť hnutia cez II. svetovú vojnu. Kniha je k dispozícii v Knižnici Bélu Spitzera.

Stan generácií

Po dlhej dobe sme počas mládežníckeho programu Ledor Vador opäť otvorili pre verejnosť záhradu pri budove Menház. Bol to nás veľký sen, oživiť tento priestor. V prvý deň stretnutia sme začali stavať Stan generácií. V zeleni záhrady sme očakávali našich hostí a tu sa konala aj väčšina programov. Pre mňa bol najdojímavejší sobotný večer, havdala. Stan, osvetlený faklami, naplnili mladí aj starší. V záhrade Menházu sa ozývali modlitby a spev. Zdalo sa to neskutočné... V júni 2007 sme v Komárne písali historiu.

SPRAVODAJ

בָּה

OBSAH ČÍSLA:

- ❖ Tiež ste zapísaní a spečatení pre dobrý rok! ❖ Veľké sviatky v synagoge v Komárne
- ❖ Stan generácií ❖ Víkend v Komárne ❖ Krátke správy

Tiež ste zapísaní a spečatení pre dobrý rok!

Uplynul rok a blížia sa najdôležitejšie dni židovského roku, Veľké sviatky, tie dni, kedy podľa našej, židovskej tradície každí z nás zúčtuje za skutky predchádzajúceho roka a vtedy sa rozhodne o tom, čo s nami bude v nasledujúcom roku.

Podľa našich zvykov aj v tomto roku budeme oslavovať spoločne. Pokladáme za dôležité to, aby všetci súverenci prišli k nám, do nášho domu stretnutia - do synagógy. Je nám jasné, že je mnoho takých, ktorí nepoznajú tradície, nepoznajú jazyk našich predkov, nezaujímajú ich otázky viery a cirkvi. Dnes

Vás ale prosíme, podte medzi nás...

Snažíme sa - spolu s Jánosom Oláhom, profesorom Židovskej univerzity z Budapešti, ktorý už po tretíkrát bude s nami z príležitosti sviatkov Roš Hašana a Jom Kipur a s poslucháčom univerzity, budúcom rabínom Gáborom Fináli, ktorý bude u nás po prvý raz - o tom, aby každý kto k nám príde porozumel a zúžitkoval všetko to, čo si vypočuje a odnesie z príležitosti sviatkov a o sviatkoch.

Opäť usporiadame „Učebňu v Útulku“ kde každý kto prejaví záujem sa môže oboznámiť so základmi židovstva.

Naša synagóga je otvorená pre každého, kľudne prineste so sebou Vašich priateľov, známych, rodinu aj ľudí iného vierovyznania, ak prejavujú záujem o naše tradície.

Budúcnosť židovskej komunity a Komárne závisí aj od toho, či sa ešte otvoria brány našej synagógy z príležitosti sviatkov.

Je tradíciou sa pozdraviť „Sóno tajvó... - kiež si zapísaný pre dobrý rok“.

Stretneme sa v stredu večer 12. septembra v Menházi.

Ing. Anton Pasternák
predseda ŽNO

Veľké sviatky v synagóge v Komárne – 5768

Účinkujú: János Oláh profesor Židovskej univerzity a Gábor Fináli budúci rabín.

12. septembra 2007 (streda)

18:00

Erev Roš Hašana - začiatok Nového roka, bohoslužby v synagóge. ŽNO v Komárne Vás pozýva na sviatočnú večeru do sály Zoltána Wallensteina.

13. septembra 2007 (štvrtek)

17:30

„Učebňa v Útulku I.“ - prvý sviatočný deň - spoločne štúdium
Téma: Židovské sviatky
Poobedňajšia modlitba z príležitosti 1. dňa Roš Hašana
Trúbenie na šófar, ceremonia tašlichu
Hostom poobedňajúceho kidušu bude akademická maliarka Miriam Neiger-

Fleischmannová z Jeruzalemu. Je rodáčkou z Komárna a budeme sa s ňou zhovárať v sále Zoltána Wallensteina.

14. septembra 2007 (piatok)

17:30

Poobedňajšia modlitba z príležitosti 2. dňa Roš Hašana
Trúbenie na šófar
Kabalat Šabat - vítanie soboty
Po večernej modlitbe pozýva ŽNO v Komárne každého na kiduš.

15. septembra 2007 (sobota)

10:00

„Učebňa v Útulku II.“
Téma: O našich modlitbách, o Tóre, o čítaní z Tóri a o háftárá

21. septembra 2007 (piatok)

18:00

Kol nidré - Začiatok najväčšieho sviatku, v synagóge sa modlíme tradičné Kol Nidré a večernú modlitbu spojenú s uvítaním soboty.

22. septembra 2007 (sobota)

18:00

„Učebňa v Útulku III.“
Téma: Jom Kipur
Poobedňajšia modlitba z príležitosti Jom Kipur
Mazkir - pamiatka na zosnulých, čítanie Tóri

19:40

Havdala - koniec sviatku

V tento deň je synagóga otvorená od 10:00, čakáme na tých, ktorí sa chcú pomodliť!

(Pokračovanie na strane 3.)

**Redakcia Spravodaja praje všetkým čitateľom
blahodárny Nový rok! Shana tova 5768!**